

Κουρσούμ
Τζαμί

32ο
Δημοτικό
Σχολείο
Τρικάλων

Οι
περιπέτειες
του Οσμάν
Σαχ στα
Τρίκαλα

Συμμετέχοντες

Σχολείο: 32^ο Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων

Τάξη / Τμήμα: Γ2

Αριθμός μαθητών: 13

Αριθμός αλλοδαπών μαθητών: 4 (2 αγόρια, 2 κορίτσια)

Χώρες προέλευσης των αλλοδαπών μαθητών: Αλβανία

Σύντομη περιγραφή του προφίλ της τάξης και της κατάστασης που διαμορφώνεται:

Οι αλλοδαποί μαθητές είναι γεννημένοι στην Ελλάδα, εκτός από ένα αγόρι. Μιλούν πολύ καλά ελληνικά. Το ένα από τα κορίτσια παρουσιάζει επιλεκτική αλαλία. Επικοινωνεί, κυρίως, μόνο με μια συμμαθήτριά της Ελληνίδα, αλλά όλοι είναι πρόθυμοι να την συνδράμουν. Το κλίμα στην τάξη είναι φιλικό, υπάρχουν οι συνήθειες εντάσεις και αντιπαλότητας (όχι λόγω καταγωγής), κυριαρχεί όμως μεταξύ τους το συνεργατικό πνεύμα και η ομαδικότητα.

Όνομα εκπαιδευτικού: Μαρία Σιαμορέλη.

Μνημείο: Κουρσούμ Τζαμί, 19^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων

Εκθέματα που έγιναν αντικείμενο διαπραγμάτευσης: Το Κουρσούμ Τζαμί λειτουργεί ως εκθεσιακός χώρος των αρχαιολογικών ευρημάτων που προέκυψαν από ανασκαφές σε διάφορα μέρη του Νομού Τρικάλων.

Διαπολιτισμική δυναμική που διακρίνεται στα συγκεκριμένα αντικείμενα:

A) Το μνημείο.

Η τεχνική δόμησης του μνημείου, η οποία είναι επηρεασμένη από τη βυζαντινή αρχιτεκτονική.

B) Η έκθεση κεραμικής.

Εκτίθενται αντικείμενα καθημερινής οικιακής χρήσης που παρόμοιά τους συναντάμε σε όλους τους πολιτισμούς. Τα αγγεία ήταν κοινά για όλους τους κατοίκους του νομού, διέφεραν μεταξύ τους ως προς τον διάκοσμο κυρίως, δηλώνοντας, ίσως, το βιοτικό – οικονομικό επίπεδο όσων τα χρησιμοποιούσαν.

Όνομα αρχαιολόγου-μουσειοπαιδαγωγού: Σπυρίδων Κουγιουμτζόγλου.

Στόχοι

Σκοπός του προγράμματος είναι να διαπιστώσουν τα παιδιά τις σχέσεις μεταξύ των λαών. Αφενός, οι βιολογικές ανάγκες είναι κοινές σε όλους τους ανθρώπους και για την ικανοποίησή τους χρησιμοποιούνται παρόμοια σκεύη-αντικείμενα παγκόσμια, αφετέρου όλοι οι λαοί επηρεάστηκαν από την επαφή τους με διαφορετικούς πολιτισμούς, με συνέπεια να υπάρχουν κοινά πολιτιστικά στοιχεία μεταξύ τους.

Επιμέρους στόχοι:

Γνωστικοί

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- να μάθουν τα υλικά και τις τεχνικές δόμησης,
- να αναγνωρίσουν ποια οικιακά σκεύη, που χρησιμοποιούμε σήμερα, χρησιμοποιούνταν παλιότερα,
- να γνωρίσουν στοιχεία της βυζαντινής και μεταβυζαντινής τέχνης,
- να εισαχθούν στη χρήση των νέων τεχνολογιών,
- να επεξεργάζονται την πληροφορία και να εντοπίζουν τα στοιχεία που τους ενδιαφέρουν.

Συναισθηματικοί

- Ανάπτυξη σχέσεων και δεξιοτήτων για καλή επικοινωνία.
- Ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών αναλόγως του τόπου καταγωγής.
- Διαχείριση συναισθημάτων και προβληματισμών.

Παιδαγωγικοί

- Καλλιέργεια ομαδικού πνεύματος και συνεργασίας.
- Η σωστή λειτουργία των μαθητών ως ακροατών.

Σύνδεση με Πρόγραμμα Σπουδών

Γλώσσα:

Ενότητα: «Έλα στην παρέα μας»

Κεφάλαιο : «Το χαρούμενο λιβάδι»

- Παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου.
- Συγγραφή παραμυθιού.
- Αναφορά στη δομή της πρότασης και τα βασικά χαρακτηριστικά της.
- Ανάγνωση, στα πλαίσια της φιλιανγνωσίας, ιστοριών σχετικών με την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Μαθηματικά:

2^η ενότητα

Κεφάλαιο: «Μέτρηση μηκών με εκατοστά και χιλιοστά»

- Εύρεση εμβαδού.

Μελέτη του περιβάλλοντος:

Κεφάλαιο 1

- «Τέχνες»

Κεφάλαιο 3

- «Μαλαματένιος αργαλιός και ελεφαντένιο χτένι»

Αισθητική αγωγή:

- Εικονογράφηση παραμυθιού.
- Σχεδίαση αγγείων.
- Σχεδίαση κάτοψης του τζαμιού.

Ευέλικτη ζώνη :

- Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε στη διάρκεια της Ευέλικτης Ζώνης.

Δράσεις

Η πρώτη επαφή με το πρόγραμμα έγινε με την παρακολούθηση της ημερίδας της υποδράσης 9.5, «Σχολικές επισκέψεις σε μουσεία στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης» στη Θεσσαλονίκη, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, 01-12-2013. Κατά τη διάρκεια της ημερίδας έγινε και η γνωριμία της εκπαιδευτικού με τον αρχαιολόγο.

Στην πρώτη τους συνάντηση συζητήθηκαν τα χαρακτηριστικά της ομάδας των μαθητών και ακολούθησε ανταλλαγή ιδεών σχετικά με διαπολιτισμικές προσεγγίσεις και θεματικές που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν στο πλαίσιο συνεργασίας μουσείου-σχολείου.

Δράσεις πριν την επίσκεψη στο μουσείο:

Αρχικά έγιναν οι ομάδες, οι οποίες πήραν τα ονόματα όσων σχετιζόταν με το τζαμί: «Οσμάν Σαχ», «Σινάν» και «Σουλεϊμάν». Κάθε ομάδα έφερε πληροφορίες σχετικές με την ονομασία της και το Κουρσούμ τζαμί. Αξίζει να σημειωθεί πως οι μαθητές που δεν είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο κατέφυγαν για πληροφορίες στη Δημοτική

Βιβλιοθήκη, καθώς επίσης συνεργάστηκαν ομαδικά είτε σε κάποιο σπίτι είτε τηλεφωνικά.

Αφού συγκεντρώθηκε το υλικό, επισκέφτηκε το σχολείο στις 22/1/2014 ο αρχαιολόγος. Έγινε άμεσα αποδεκτός από τους μαθητές και αναπτύχθηκε ένα συναίσθημα συμπάθειας μεταξύ τους. Διηγήθηκε στα παιδιά μια ιστορία σχετικά με έναν πρίγκιπα, τον Οσμάν Σαχ, ο οποίος ήρθε στην πόλη των Τρικάλων και γιατρεύτηκε. Αναφέρθηκε στον μεγάλο αρχιτέκτονα Σινάν, ο οποίος σχεδίασε εκτός από το Κουρσούμ τζαμί και πολλά άλλα κτήρια. Τους είπε αρκετές λεπτομέρειες που ενθουσίασαν τους μαθητές. Ήδη από την πρώτη αυτή συνάντηση γεννήθηκε η ιδέα της συγγραφής ενός παραμυθιού σχετικού με τον πρίγκιπα.

Η πρώτη προγραμματισμένη επίσκεψη στο τζαμί αναβλήθηκε λόγω κακοκαιρίας, οπότε ο αρχαιολόγος επισκέφτηκε πάλι το σχολείο στις 4/2/2014. Τα παιδιά κατενθουσιασμένα του ζητούσαν συνεχώς πληροφορίες, επανέφεραν την ιδέα του παραμυθιού και πρότειναν τον τίτλο: «Οι περιπέτειες του Οσμάν Σαχ στα Τρίκαλα».

Το παραμύθι αρχίζει να παίρνει μορφή. Τις καλύτερες ιδέες – προτάσεις τις δίνει μία αλλοδαπή μαθήτριά. Το παιδί με την επιλεκτική αλαλία δε μετέχει λεκτικά, όμως ζωγραφίζει εικόνες σχετικές με την ιστορία. Το παραμύθι δημιουργείται κυρίως μέσα από τις ζωγραφιές των παιδιών.

Ο αρχαιολόγος της 19ης ΕΒΑ
επισκέπτεται τη σχολική τάξη

Δράσεις κατά την επίσκεψη στο Κουρσούμ τζαμί :

Την Πέμπτη 6/2/2014 οι μαθητές συνοδευόμενοι από την εκπαιδευτικό, την ψυχολόγο του σχολείου και τη διευθύντρια επισκέπτονται το Κουρσούμ τζαμί. Ο

αρχαιολόγος και οι συνεργάτες έχουν φροντίσει να ζεστάνουν τον χώρο και να βάλουν μαξιλάρια, ώστε να μπορούν τα παιδιά να εργαστούν άνετα.

Επίσκεψη στο Κουρσούμ
Τζαμί

Οι μαθητές παρατηρούν με ιδιαίτερη προσοχή το τζαμί, σε αντίθεση με προηγούμενη επίσκεψη (εκτός προγράμματος) όπου περνούσαν βιαστικά μπροστά από τα εκθέματα, χωρίς να δείχνουν κανένα ενδιαφέρον. Χωρίζονται εκ νέου σε ομάδες. Κάποιοι κάνουν τους μηχανικούς. Μετρούν το μήκος και το πλάτος του μουσείου και σχεδιάζουν μία κάτοψη. Οι υπόλοιποι παρακολουθούν τις προθήκες με τα εκθέματα, εκφράζουν απορίες και ζητούν πληροφορίες σχετικά με τα αγγεία. Επιλέγουν ένα αγγείο και προσπαθούν να το σχεδιάσουν. Συνεργάζονται άψογα. Δεν υπάρχει καμία ένταση.

Παρατηρούμε και ζωγραφίζουμε
αγγεία στο Κουρσούμ Τζαμί

Τα παιδιά ζωγραφίζουν

Η έκπληξη ήταν η αντίδραση του παιδιού με την επιλεκτική αλαλία. «Ξανοίγεται» και τρέχει ζωηρά για να βρει ποιο αγγείο θα σχεδιάσει. Ζητάει χρώματα από συμμαθητές της και επικοινωνεί μαζί τους. Η εκπαιδευτικός, η ψυχολόγος και η διευθύντρια ενθουσιάζονται. Ακολουθεί η ανάγνωση του παραμυθιού. Όλα κύλησαν χωρίς προβλήματα. Το μνημείο εξετάστηκε πολύπλευρα, με πολύ καλή διάθεση, χωρίς καθόλου πίεση.

Οι «μηχανικοί» μετρούν το μήκος και το πλάτος του

Οι «μηχανικοί» σχεδιάζουν την κάτοψη του μνημείου

Δράσεις μετά την επίσκεψη στο μουσείο:

Ο αρχαιολόγος ενθουσιάζεται με αυτή την εξέλιξη. Στις 13/02/2014 ξανάρχεται στην τάξη. Έγινε λόγος σχετικά με την ένσταση ενός γονέα, ο οποίος τάχθηκε αρνητικά ως προς την επιλογή του συγκεκριμένου μνημείου.

Στις 6/03/2014 ο αρχαιολόγος ήρθε με σκοπό την ολοκλήρωση του παραμυθιού, αλλά αυτό δεν κατέστη δυνατό λόγω του απαιτητικού προγράμματος της συγκεκριμένης ημέρας. Η τελευταία επίσκεψή του ήταν στις 3/4/2014 οπότε αποτιμήθηκε – αξιολογήθηκε η συνολική δράση του προγράμματος.

Αξιολόγηση

Όλοι οι εμπλεκόμενοι στο πρόγραμμα, μαθητές, εκπαιδευτικοί και αρχαιολόγος, έμειναν ικανοποιημένοι τόσο από τις δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν στο μουσείο όσο και απ' αυτές που έγιναν στο σχολείο (αναζήτηση στο διαδίκτυο, παρουσίαση εργασιών, ανάγνωση βιβλίων, συγγραφή- εικονογράφιση παραμυθιού). Τα παιδιά κέρδισαν σε επίπεδο γνώσεων εντός και εκτός του χώρου του σχολείου. Γενικώς, θα χαρακτηρίζαμε την εφαρμογή του προγράμματος ως μια επικοινωνιακή εμπειρία.

Πρέπει να επισημάνω ότι, αρχικά, το πρόγραμμα δεν ήταν επιλογή μου. Το σχολείο είχε δηλώσει συμμετοχή και τυχαία ορίστηκε υπεύθυνη. Στην πορεία όμως το πρόγραμμα με συνεπήρε και προσπάθησα με όλες μου τις δυνάμεις να ανταπεξέλθω. Θεωρώ ότι ήταν μία καταπληκτική εμπειρία. Για το λόγο αυτό ευχαριστώ τη διευθύντρια της σχολικής μονάδας, κυρία Ευαγγελία Τζαβέλλα-Βασιλείου, που με εμπιστεύτηκε και πήρα μέρος σε μια τόσο δημιουργική δράση.